

А.В. – Кривий Ріг: КЕІ КНЕУ, 2001. – 29 с.

9. Рева Ю.П., Смоквіна А.С. Реалізація сучасних методів навчання в процесі підготовки майбутніх спеціалістів // 36. наук. праць Педагогічні науки. – Херсон: ХДПУ: Айлант, 1999. – Вип.12. – С.101-104.

Л.В.Бродська

ТЕХНОЛОГІЯ ТА МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАГІСТРІВ ЕКОНОМІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Дана стаття розглядає основні питання, пов'язані з методологією розробки навчальних та робочих програм для магістрів факультету менеджменту та технологічні аспекти реалізації означеного методичного забезпечення.

The article reveals the main questions, connected with the methodology of working out educational and operating programs for the magistrates as well as technological aspects of the realization of these documentary supply.

Аналіз стану підготовки фахівців – економістів та менеджерів у вищих навчальних закладах на сучасному етапі свідчить, що майбутні викладачі економічних дисциплін, мають достатньо високий рівень фахової підготовки, але рівень їх готовності до викладання цих дисциплін має досить низькі показники. У них виникають проблеми з навчально-методичним забезпеченням, організацією лекційних, практичних та семінарських занять. Студенти демонструють слабе володіння дидактичними технологіями та методикою викладання відповідних дисциплін.

З метою розв'язання вище означених проблем, підвищення якості підготовки спеціалістів до викладацької діяльності на факультеті менеджменту ЗНУ було введено курси з методики викладання економічних дисциплін та менеджменту для магістрів денної та заочної форми навчання.

Методичні аспекти підготовки спеціалістів до педагогічної діяльності у вищому навчальному закладі було розглянуто в роботах Крамаренко В.І., Підкасистого П.І, Трофімової З.П., Хвесені Н.П., Хуторського А.В., Русецької Т.П., Смирнова С. та інших.

Науковці пропонують певні алгоритми та шляхи вирішення проблемних питань, пов'язаних з наявністю труднощів в формуванні готовності майбутніх викладачів до роботи зі студентською

аудиторією. Але аналіз досліджень свідчить про розходження поглядів авторів на зміст та практичне значення курсів, що знаходять відображення і у запропонованих навчальних та робочих програмах.

Дана стаття має на меті показати деякі підходи до використання положень, які є основними у розробці науково-методичного забезпечення цих курсів.

Методологічною основою сучасної дидактичної системи є об'єктивні закономірності філософії пізнання, матеріалізму, гуманізму, гуманістичної психології. Сутність навчання сьогодні не зводиться до трансляції викладачем готової інформації, або до засвоєння студентами суми знань, це, насамперед формування в них готовності швидко орієнтуватися в тій чи іншій галузі знань, знаходити необхідні матеріали, займатися самоосвітньою діяльністю.

При розробці змістовних та процесуальних аспектів дисциплін що викладаються, ми виходили з принципів особистісно-орієнтованого підходу, розуміння того, що студент – активний суб'єкт освітнього процесу, навчально-пізнавальної діяльності. Тому дидактична система має ґрунтуватися на оновленій науково-педагогічній парадигмі, яка спрямована на реалізацію взаємодії педагогів та студентів, на вдосконалення культури спілкування викладачів, їхньої здатності коректно розв'язувати складні навчальні та позанавчальні ситуації.

Вище означені особливості сучасної дидактичної системи передбачають зміну орієнтації з засвоєння певної суми знань та вмінь на внутрішній світ особистості студента. Навчальна діяльність – це організована, психологічно обґрунтована діяльність двох рівноправних у відношеннях суб'єктів, яка задовольняє їхні сутнісні потреби.

Єдиної сучасної дидактичної системи немає, існує декілька концепцій навчання, одна з яких – програмоване навчання, яке ми будемо розглядати як метод навчання людини з використанням програми управління процесом засвоєння знань, умінь і навичок, складеної так, що на кожному етапі навчального процесу чітко обумовлюються ті знання, які мають бути засвоєні, і контролюється процес засвоєння. Головна ідея цієї концепції – управління навчально-пізнавальними діями учнів за допомогою навчальної програми.

Навчальна програма як алгоритм пізнавальних дій, що містить послідовні мікроетапи опанування одиниць знань або дій, є основним поняттям цієї концепції. В рамках концепції ми вважали за необхідне приділити значну увагу питанням, пов'язаним з вимогами до складання навчальних програм в лекції, а також надати майбутнім

викладачам можливість поглибленого опрацювання цього матеріалу на семінарському занятті.

Метою цього етапу роботи було з'ясувати принципи, за якими складається навчальна програма, показати, як саме зміст навчальної дисципліни має бути відображеним в цілях та завданнях курсу.

Слід зазначити, що в теорії та практиці програмованого навчання існують два окремих підходи – лінійний та розгалужений. Автором першого підходу є Б.Скіннер (1904 – 1990). Матеріал, що вивчається, розподіляється на невеликі частини, які доступні для засвоєння і закінчуються кількома контрольними запитаннями. Ч.Купісевич сформулював основні засади створення та використання лінійного програмування в навчальному процесі: розподіл навчального матеріалу на дрібні “порції”; активізація діяльності учнів шляхом вказівок що і як робити; негайна оцінка відповіді або дії (принцип зворотнього зв'язку); індивідуалізація темпу і змісту навчання.

Перевагою лінійного програмування є те, що суб'єкти навчання обов'язково опановують навчальний матеріал, завдяки його поділу на невеликі частини, безпосередньому контролю і перевірці, можливості відтворення навчальних дій. Однак цей підхід не дає змоги чітко з'ясувати загальні цілі навчання, досягти мети стрибком, індивідуалізувати зміст навчання, обмежує творче мислення і самостійність.

Розгалужене програмування набуло свого розвитку з урахуванням переваг і недоліків лінійного і відрізняється двома особливостями.

Автор цього варіанта Н.Краудер, по-перше, пропонував задавати навчальний матеріал не малими частинами, а логічно завершеними і великими блоками для того, щоб суб'єкти навчання могли глибоко і всебічно проаналізувати його зміст; по-друге, під час виконання контрольного завдання визначати правильну відповідь з набору відповідей, де є ще й неповні та неправильні відповіді, які містять системні помилки. Коли студент дав правильну відповідь, він переходить до наступного мікроетапу. В іншому разі йому дається пояснення сутності помилки, і він отримує завдання працювати з однією із додаткових програм з урахуванням виду помилки або повернутися до вихідного пункту. Отже, розглянута програма веде до навчальної мети різними шляхами залежно від наявних відповідей та помилок. Так досягається індивідуалізація навчання.

Однак і цей варіант програмування має недоліки. Основними серед них є вибір правильної відповіді, який провокує на відгадування

відповідей, запам'ятовування та вилучення помилкових тощо. Розглянуте програмування не дає цілісного і системного уявлення про матеріал, який вивчається.

З метою подолання недоліків лінійного та розгалуженого програмування створено змішане програмування, яке є комбінацією двох перших. На сучасному етапі практично використовується змішаний варіант програмування. Такі програми навчання виявляються найбільш ефективними для формування практичних навичок і вмінь.

З урахуванням вищезначених даних теоретичних досліджень, в рамках реалізації вимог Болонського процесу навчальні та робочі програми курсів “Методика викладання економічних дисциплін” та “Методика викладання менеджменту” було складено на модульній основі і використовувалися нами як зразки для майбутніх викладачів.

Ми запропонували студентам магістратури наступну схему роботи.

Кожен з них мав обрати певну дисципліну економічного циклу або дисципліну циклу менеджменту і самостійно, спираючись на зміст, виявити цілі та завдання майбутнього курсу. Враховуючи кількість годин за навчальним планом, магістри склали тематичний план дисципліни з модульним розподілом по семестрам навчання.

Наступним етапом роботи було заняття, на якому проводилась презентація цих структурних елементів програми і обговорювались певні недоліки з метою їх корегування.

Індивідуальним завданням на наступне практичне заняття стала підготовка міні-занять, теми яких обирались з переліку, запропонованому для робочої програми з певної дисципліни, а форма реалізації також залишалася на вибір слухачів.

Ми використовували такий метод навчання як моделювання, оскільки за його допомогою найбільш об'єктивно розкриваються життєві та навчальні ситуації, а також є можливість відстежити і урегулювати проблемні питання.

Тож студенти мали нагоду відчути себе викладачами і зробити спробу практичного застосування отриманих теоретичних знань і умінь.

На етапі підготовки магістрам було надано критерії оцінювання лекційного заняття, в дискусійній формі обговорено вимоги до професійної майстерності педагога, що викладає теоретичні дисципліни.

Таким чином, ми висвітлили основні питання щодо методологічних засад розробки навчальних та робочих програм з підготовки магістрів до викладання економічних дисциплін та менеджменту, технологічні та методичні аспекти їх практичної реалізації.

Література

1. Русецкая Т.П. Современные технологии обучения в высшей школе / Т.П. Русецкая. М.: МИТСО, 1998.
2. Смирнов С. Ещё раз о технологиях обучения // высшее образование в России / С. Смирнов. – 2000. – №6.
3. Крамаренко В.И. Методика преподавания экономических дисциплин. Учеб. пособие / В.И. Крамаренко и другие Симферополь: “Таврида”, 1999.
4. Пидкасистый П.И. Психолого-дидактический справочник преподавателей высшей школы / П.И.Пидкасистый, Л.М.Фридман, М.Г.Гарунов. М.: Педагогическое общество России, 1999.
5. Трофимова З.П. Технология обучения (Методические материалы для преподавателей) / З.П. Трофимова. Мн.: РИВШ БГУ, 1995.
6. Хвесеня Н.П. Взаимосвязь методов обучения с ролью знаний в экономическом развитии // Учебное знание как основа поражения культурных форм в университетском образовании: материалы науч. - практ. конф. (Минск, 14-15 ноября 2000 г.) / Центр проблем развития образования БГУ / под ред. М.А.Гусаковского. Мн.: Пропилеи.
7. Хуторской, А.В. Современная дидактика: учеб. для вузов / А.В.Хуторской. СПб.: Питер, 2001.

В.В.Сізов

НАПРЯМКИ ГУМАНІСТИЧНОГО ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В СИСТЕМІ ЗАОЧНОЇ ОСВІТИ

В статье анализируются вероятные проблемы и направления формирования гуманистического воспитания студентов заочной формы обучения.

The aim of this article is to determine possible problems and priority tendencies of forming human behavior system for student of distance reportment.

Постановка проблеми. Необхідність реформування вищої освіти висуває сьогодні масу питань і проблем, вони широко обговорюються як у популярній пресі так і на сторінках спеціальних